

Татавцев Д.О.

здобувач вищої освіти, курсант,

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

**ВИДИ ЗАХОДІВ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО
ХАРАКТЕРУ, ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ
ДО ЮРИДИЧНИХ ОСІБ**

У світі обраного Україною шляху до інтеграції в єдиний європейський простір, поставлено вимоги до реформування національного законодавства. Одним з ключових питань формування вітчизняної законодавчої бази в умовах сучасної світової ринкової економічної системи є проблема стосовно встановлення кримінальної відповідальності до юридичних осіб. Належне нормативно-правове регулювання сфери приватного права забезпечить захист законослухняних та чесних підприємців, їх правовий захист від посягань на права й свободи та очистить від, так званої, «чорної» тіньової економіки.

Важливим кроком в даному напрямі було запровадження вітчизняним законодавцем заходів кримінально-правового характеру до юридичних

осіб. А саме видання Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України стосовно відповідальності юридичних осіб» від 23 травня 2013 року, № 314-VII [1], що вніс до чинного Кримінального Кодексу України розділ XIV-1 Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб.

У нашій країні це є новітнім досвідом законодавчого закріплення кримінальної відповідальності не тільки для фізичних, а й юридичних осіб. Проте для країн Європейського союзу, вони є досить сталим явищем, яке пройшло багаторічне становлення та практику застосування. Тому дослідження норм, якими визначається відповідальність юридичних осіб є актуальним і своєчасним для теорії кримінального права.

Окремі питання відповідальності юридичних осіб і застосування заходів кримінально-правового характеру були відображені у дослідженнях А. М. Яценка, О. С. Нікіфорова, А. В. Наумова, Н. Є. Крилова, Н. Ф. Кузнецова, С. Г. Келіної, Є. Є. Дементьєва, В. К. Грищука та ін.

Особливості визначення видів застосування заходів кримінально-правового характеру.

Згідно Кримінального Кодексу України [2], а саме статтею 96-6 до юридичних осіб, судом за вчинення кримінальних правопорушень може застосовуватися такі види заходів кримінально-правового характеру як: штраф, конфіскація майна та ліквідація. При чому, за частиною другою, цієї ж статті, штраф та ліквідація можуть застосовуватись виключно в якості основних заходів кримінально-правового характеру, а конфіскація майна – тільки в якості додаткового. Крім цього, в разі застосування заходів кримінально-правового характеру юридична особа буде зобов'язана відшкодувати спричинені збитки та шкоду в повному обсязі, а також розмір отриманої неправомірної вигоди, яка отримана або могла бути отримана юридичною особою.

Важливо зазначити, що у закордонних країнах система покарання юридичних осіб є більш розгалуженою та досконалою, ніж в Україні і, як наслідок, більш дієвою. В якості прикладу, до юридичних осіб в окремих країнах, суд може застосовувати наступні види санкцій: обмеження діяльності юридичної особи (в тому числі заборона займатись окремими видами діяльності), закриття філій чи структурних підрозділів, тимчасове припинення діяльності юридичної особи, та, крім цього, опублікування вироку суду щодо юридичної особи у ЗМІ.

Спираючись на частину першу статті 96-7 Кримінального Кодексу, штраф, як вид заходу кримінально-правового характеру, це певна грошова сума, що сплачується юридичною особою на підставі судового рішення. Крім цього суд розраховує суму штрафу у подвійному розмірі від незаконно одержаної неправомірної вигоди. За частиною другою, цієї статті, у випадках коли не є можливим оцінити розмір неправомірної вигоди, суд може застосувати штраф у наступних розмірах: від 5 до 7 тисяч неоподатованих мінімумів доходів громадян за кримінальний проступок, від 10 до 20 тисяч за нетяжкий злочин, від 20 до 75 тисяч у разі скоєння тяжкого кримінального злочину, та у разі особливо тяжкого злочину – від 75 до 100 тисяч неоподатованих мінімумів доходів громадян.

При скрутному майновому положенні юридичної особи, суд може використати штраф на виплат певними частинами, на строк до 3 років.

Стаття 96-8 Кримінального Кодексу встановлює конфіскацію майна юридичної особи, як один із заходів кримінально-правового характеру що полягає у безоплатному вилученні майна юридичної особи на власність держави. Вона використовується у разі ліквідації суб'єкта приватного права судом.

Щодо ліквідації підприємства судом, то вона також є заходом кримінально-правового характеру, та застосовується на основі статті 96-9 Кримінального Кодексу, за вчинення кримінальних правопорушень, вичерпний перелік яких викладений у диспозиції статті 96-9. Вона є найсуворішим заходом, що застосовується до юридичних осіб. Ліквідація здійснюється у порядку, вказаному у Законі України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» [3].

Підводячи підсумки, необхідно зазначити, що досвід використання викладених заходів кримінально-правового характеру є ще недостатнім для детального розгляду судової практики. Однак сам крок вітчизняного законодавця у бік включення юридичних осіб в суб'єкт кримінального правопорушення є принципово важливим у світі інтеграції України до європейського правового простору. Приведені заходи мають величезний потенціал, за умови створення дієвого юридичного механізму для їх застосування.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України стосовно відповідальності юридичних осіб: закон України від 23.05.2013

№ 314-VII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/314-18#Text>

2. Кримінальний кодекс України: закон України від 05.04.2001 № 2341-III // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

3. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: закон України від 15.05.2003 № 755-IV // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>